

Párbeszéd

Bálint László
Mindent

a piacért

— Mit reggelizett?
— Tejet és vajat.
— Nem Pick-szalámit?
— Miért? Azt gondolja, hogy itt mindenki szalámmal él?
— Nyomtató lónak...
— Persze, ez itt is érvényes, nincs bekötve a szája, de azért itt sem mindig és mindenütt ez van az asztalon. Egyébként az üzemi konyhán a reggelinél szokott lenni szalámi, mert a minőségi vizsgálatra elküldött mintákból marad ki.
— Sok vendég jár ide. Nem nehéz kitalálni, hogy a szalámi csábítja.
— Valóban van „vendégjárás”, de nehogy azt higgye, hogy itt valamiféle potyázás folyik, és ha ide betéved valaki, akkor etetjük. Ha bármilyen delegáció, vagy küldöttség jön, költésértéssel látjuk vendégül.
— Ez azt jelenti, hogy amit eszik, azért fizet?
— Természetesen.
— Mégis mire jó a „vendégjárás”?
— A magas rangú vendégek esetében nagyon sokszor olyan lehetőség nyílik, hogy az ember a gondjait közvetlenebb kapcsolatban tudja elmondani.
— Protekciós keresés?
— Dehogy! Egyszerűen arról van szó, hogy kerülő utak nélkül és a bürokrácia útvesztőitől mentesen tudunk kapcsolatot teremteni. Szó sincs róla, hogy minden kis dologban el-sírkjuk magunkat. Van ennek hátránya is.
— Mégpedig?
— Rengeteg időm elvész. Szlektálni kell, úgy, hogy én személyesen csak azokkal a látogatókkal foglalkozom, akikkel a protokoll előírása szerint elengedhetetlen. De még így is előfordul, hogy szívesen megkerül-ném az előírásokat.
— Ezt mire érti?
— Ha a vállalat minősítéséről, exportmunkájáról van szó, akkor elsősorban ezzel kellene foglalkoznom. Itt külkereskedelmi partnereink idekölde szakemberekre gondolok. Velük többnyire én tárgyalok. Egy esetben küldöttséget fogadtam, és épp akkor volt itt egy angol ellenőr, ugyanabban az időpontban, és szót sem tudtam vele váltani. Ennek nyomán egy időre az angolok kizárták a szalámi-gyárat az odairányuló exportból. Talán, ha én is ott vagyok, ez nem történik meg.
— Úgy érte, Ön „meg tudja dolgozni” a szakembert?
— Nem azt akarom neki magyarázni, amit hibának vélt, nem hiba, hanem meg tudom nyugtatni szakmai lelkismerettel, hogy adott időre kijavítottam. Ez pedig a vállalat termelésének és presztízsének biztosítását jelenti. En ebben semmi elvtelenséget nem látok. A piac megtartásáért kötelesek vagyunk mindent megtenni.
— Tehát a vevő diktál.
— Nyilván!
— Mondjon erre még példát.
— Kérem. Az NSZK az egyik legnagyobb kereskedelmi partnerünk. Az odaszállított szalámi az ő igényük szerint, víz- és zsírtartalmában meglehetősen eltér a hazaitól.
— Van-e konkurrencia?
— Van, de az a veszély nem fenyeget, hogy bármelyik piacról kiszorítják a szegedi szalámit.
— Kik gyártanak még hasonlókat?
— A románok és még jó néhányan Európában. Ez az áru együtt van az üzletekben a Pick-szalámmal, de...
— Az ilyen világhírd ké-sztményeknél mindig valami-féle titokról beszélnek. El lehet-e lopni a szegedi szalámi titkát?
— El. A receptet már könyvekben is megírták, csak éppen

hiába lopják el, abból nem lesz szegedi szalámi.

— Ennyit a titkokról. Az viszont nem titok, hogy harminc országba exportálnak és egyre növekvő mennyiséget.

— Úgy van. Mi tavaly 685 vagont exportáltunk, az idei terv 721-re szól és az eddigiek azt mutatják, hogy ez meg is lesz. Ehhez még annyit, hogy fele szocialista, fele tőkés export.

— Két éve fejeződött be a szalámi-gyár rekonstrukciója. Nem lett volna jobb egy teljesen új üzemet építeni?

— Vegyük sorra. Az egymillió-árd forintos beruházás 1972-ben indult, és egy év múlva. Szeged felszabadulásának ünnepére a hűsüzem már belépett. 1975-re a sertésvágó és a zsírsüzem, 76-ban pedig a szalámiüzem kezdte meg a termelését. Lehet, hogy egy új nagyüzem felépült volna ennyi idő alatt — bár ebben nem vagyok biztos —, de hogy a kezdéstől számított egy éven belül ott még nem a hentesek, hanem csak a kőművesek dolgoztak volna, az kétségtelen. Az új üzem a szalag átvágásától kezd termelni. Ha mást nem veszünk, csak azt, hogy az új szalámiüzem belépésével — probatermelés nélkül — 40 vag-on szalámmal többet tudunk exportálni, azt hiszem, sikerül meggyőződnöm az igazamról. No és még egy szót emellett. A rekonstrukció egybe esett a kormány húsprogramjával és a sertésnyésztési kedv növekedésével. Magyarán: több lett a disznó, többet kellett vágni. A régi üzemben ezt már nem tudtuk volna. Kérdem én, kinek lett volna kedve úgy disznót nevelni, hogy senki nem veszi át tőle. Így ez politikai kérdés is volt. Mint ahogy az is, hogy Csongrád megyébe a fogyasztóknak is több húst és húsárut kell szállítani.

— Több húst szállítanak a megyébe, mégis azt mondják, húshiány van. Hová lesz?

— Megesszük.

— Csak mi?

— Értsem, mire gondol. Nyílt titok, hogy a határon túl jóval drágább a hús az üzletekben. Mégér átjönni és szatyorban, kocsiban hazaszállítani.
— A mi állami dotációnkkal árusított húst.
— Sajnos, így van. S hiába tudom én, hogy egy kiló 10—15 forinttal többbe kerül, mint amennyiért az üzletben adják, nem tudok mit tenni.
— Ön nemcsak a Szegedi Szalámi-gyár és Húskombinát vezérigazgatója, hanem szegedi lakos is. Ha bemegy az üzletbe, elégedett-e a kínálattal?

— Nem. Ha azt nézem, hogy elegendő mennyiségben van-e, nem sokat vitatkozom. De ha a választékot, akkor azt mondom, nem. Mi több mint 60-féle terméket gyártunk. A terméklistát ismeri a kereskedelem, mégis hente a rendelt választék nem több 45-nél.
— Mivel magyarázza?

— Lehet, hogy fájnak az újítók a kereskedők...

— Ennyit arról a szakmáról. Beszéljünk a hentesekről. Egy filmben láttam, hogy a hentes szóval illetett férfi dühében összevert egy másikat. Sértő ez a kifejezés?

— Most hallom először. Szerintem nem. De egyébként nem gondolhatja komolyan, hogy itt csak ezek dolgoznak. Kétezer-hatszáz dolgozónk közül jelenleg kilencvenen egvetemi. főiskolai diplomával rendelkeznek, több mint háromszázvan középiskolai technikus oklevéllel, és körülbelül háromszáz a „hentes”.

— Nélkülük nincs szalámi. Milyen az utánpótlás ebből a szakmából?

— Nehézség. Ez nem kurrens szakma, ma a sláger az autó-

szerelő és a szobafestő. Aki itt dolgozik, nehéz körülmények közé kerül, ezt nem is tagadjuk, véres, zsíros munkahelyen dolgozzák le a nyolc órát.

— Meg tudják fizetni?

— Van olyan szakmunkásunk, aki megkeresi az öteztet, és van olyan betanított munkás, aki két és fél, háromezretet kap. Mi a munkát soroljuk be, és erre a minőség függvényében is fizetünk.

— Hány szakmunkás lépett ki az utóbbi időben?

— Tavaly az első félévben huszonnégyen, az idén az első félévben 77-en.

— Nem túl kedvező arány. Mit tesznek, hogy itt tartsák az embereket?

— A régebben itt dolgozók fokozottabb megbecsülésével — az idén például 34 aranygyűrűt adtunk át a 25 éve itt dolgozóknak — a szociális körülmények javításával, és igyekeznünk a bérszínvonalat is növelni. Sajnos, korlátaink vannak...
— És van konkurrencia?

— Egyszerűen felháborító, hogy a jó szakmunkásainkat elszívják a kisüzemek — mondhatnám kócerájok —, ahol az egész üzem, vagy üzlet nem termel annyit, mint nálunk egy munkás egy év alatt.

— Mit tud tenni?

— ???

— Ön még „fiatal vezérigazgató”. Tizenöt évig volt párttitkár, ebből öt évet függetlenített. Mi változott az új beosztással?

— Átkerültem az asztal másik oldalára.

— Köztudomású, hogy az elődje korábbi magas rangú beosztása révén nagy közéleti súllyal rendelkezett. Nem nyommasztó-e ilyen előd nyomába lépni?

— De igen. Csak éppen nem amiatt nehéz, mint ahogy maga gondolja, hogy az előző vezérigazgató korábban belügyminiszter volt, hanem, mert rendkívül jó szakember volt, és jó vezető. Ez olyan, mintha egy stafétában a rekorder futótól veszi át a társa a botot. Nem szabad alulmúlnia.

IGRICZI ZSIGMOND

Danica üldöz

Áhítással szemléltem a parton a tenger haragját. Egy hosszúujjú női kéz meglökött. „Ez Danica! Tavaly ilyenkor megmondta, ha újra találkozunk, hasba lő...” Mért nem botot használt? — vetődött fel bennem, de még ekkor se mertem hátrahátrálni. Csak amikor egy mellettem elhaladó szerelmespár áhítatos hangját hallottam, akkor fordultam vissza, 180 fokban; találkozott szemem Danica szemével.

A szerelmesek, sajnos, a sétányon akarták egymást melegíteni, és dehogyis figyeltek a felfelé vezető ösvényekre. Így hát elhatározásra sarkalltam magam. A szerelmespár elé kerülve, sietős léptekkel kerestem az első feljártot a járdához. Közben nem felejtettem el szemmel tartani Danicát, aki szintén megkettőzte lépteit, utánam iramodott a bokrok és fák között. Mindez a bújóska kettőnkre tartozott ugyan, de hálálegyen a szerelmespárnak, eszmélkedő tudatukba mindketten beleástuk magunkat; különös feszültség tette az arcukat egyenlővé. Elég volt rájuk pillantanom, máris tudtam, Danica milyen taktikára szánta el magát.

Így menekültem hát meg. A szerelmespár elkísért a hotelig. Néha visszánéztem, Danica eltűnt alakját próbáltam tudatomba be-mérni, hová tűnhetett, miért és meddig lesz láthatatlan... A szerelmespár arról kezdett beszélgetni: a boldogság nem mindenkinek adatik meg, csak a hűségeseeknek és igaz szívűeknek.

A hotel kapujában megköszöntem kíséretüket, ők, mint akik rosszul hallanak, tágra meresztett szemmel álltak még pár pillanatra a kapuban. Kicsit később a hallban is láttam őket, leültek várak. Gondoltam, Danicát várják, aki nem kerülhetett elő, mivel egyre a bejáratot figyelték szemmel.

A barátom közben elfecselelte a tegnapi vásárolt italomat, s igen jókedvűen fogadott ő is, és „Bociszemű” is. A kis barátomja.

— Na... remélem... volt kalandod! Danica?! — dadogott összevissza, Bociszemű rötyögött ezen, anélkül, hogy tudta volna, min nevet.

— Ignác bácsi! — ölelt át engem is. — Mindvégig magáról beszélgettünk! Maga merő talány!

Kérdőleg néztem a barátomra, aki kidüllesztette a pocakját, és megint elkezdte mondani:

— Na... remélem... volt kalandod?... Danica?

— Elhallgass! — rángattam meg a barátom zakóját. „Bociszemű”, látván felindult lelkiállapotomat, kíváncsiskodni kezdett...

— Ignác bácsi azt mondta, hogy a feleségét otthon hagyta, nem?

Nem hederítettem rá, mert Bociszemű tulajdonképpen arra volt

kíváncsi, ki az a Danica, és nem a feleségemre...

— Akkor hát, miről beszélgettetek? — üvöltöttem fel, nem sörödvé azzal se, hogy a térdem pórá dagadt, s hogy megint rezni kezdett a lábam. Valószínű, Danica lökések kapaszkodhattam lábbal a korlátba olyan erősen, hogy a zoknim is megfeszült, sőt, a nadrágom szára is odalett. A lábam már annyira vérzett, hogy bemocskolta a fal-tól falig ragasztott, spenótszínű szőnyeget. Ezen persze az én vérem csupán piszkos foltot mutatott. Szerencsére Bociszemű nem vette észre.

— Menjen, nyuszikám a szobájába, majd vacsora után találkozunk — hessentette el Bociszeműt a barátom, majd belémkarolt. Leültetett a fotelbe.

— Engem is elvisznek a sztriptizbárba? — lépett vissza Bociszemű.

A barátom intett, hogy természetesen, amitől nekem nagyon jó kedvem lett.

Hát erről beszélgettetek? — csaptam a homlokomra, és olyan hahotába kezdtem, hogy csaknem eszméletemet veszítettem. De csak egy szempillantásnyira feketedtem el. Olyan rohögőgörcs fogott el, hogy elaléltam. Azonban megvártam, amíg Bociszemű kerekelt old. S amint kiért és betette maga mögött az ajtót, már nem éreztem kényszerűséget ahhoz, hogy elerőtlenedjem.

— Megjött Danica! — kiáltottam bohóckodva.

A barátom elkomorult, látszott rajta, az orvost igyekszik helyet-

tesíteni, ezért „szisztematikusan” sorjázta kérdéseit:

— Gyermekekben természetesen volt difteritiszed?

— Szövődmény nélkül! — válaszoltam.

— Agyvelőgyulladásod? — nézett rám, én intettem, mire ő elkomorult és azt mondta:

— Természetesen volt.

Zsiga ekkor az ösztönöletem fölől kezdett érdeklődni.

— Hány numeráig bírod?

— Menj a fenébe!

— Mondd csak, mért is mentél te tulajdonképpen ifjan barát-nak?

— Számtalanszor elmondtam már neked! Káderezni akarsz?

— Egyszer azt mesélted, egy lány „bekapta a fejedet...” Emlékszel?

— Emlékszem. Igaz is volt. Te libélő lány volt, csupa mell meg far? én meg fiatal ugyan, de fél-szeg... Hogy kezdjek hozzá?... töprengtem. Simogattam, babrál-gattam, mire ő... bekapta a fejemet.

— Hogy érted ezt?

— Mit magyarázzam, ha nem érted?! — bosszankodtam, ennyi fantáziátlanág láttam. És még ez meri hódítónak tartani magát!

— Mégis, mondott valakit neked a nő?

— Azt mondta: „Most nem szabadulsz meg, amíg gyereket nem csinálsz nekem!” Hát, akkor szaladtam el.

— De bolond voltál!

— Csináltam volna gyereket?! — A világért se! Nem, ne érts félre, nem úgy gondoltam! — atyáskodott fölöttem a barátom, ahelyett, hogy most, rögtön megtárgyaltuk volna Danicát, aki bele akart lökni a tengerbe...

— És... most... Daniának csináltál gyereket?

— Csináltam! — ordítottam, és sikeresen „eláultam”. Aztán gyorsan feltámadtam, s nevettem, szívből.

Bölcsen.

DER ENDRE

Péntek Imre

Az esélytelen

Sokáig hitem volt a vagyonom; ki így van, él, s gazdagodni képes, mint övéhez, nyúl az egészhez — én meg az elfogyót tékozolom...

Talpam alól elfordul a korong, minden szóból elkenemre — érv lesz; mert szabály: téved, aki téveszt — *ásokban más, bennem ez szorong...

Még... nem lettem távolabb semmitől, inkább csak szabad! Kilépi utam, ki regen jár előttem!

Lehánynom magamról, mint a maihat, rendeltetésem lomha álmát: jó a világ szövetébe beleszötnem.

